

TRƯỜNG THCS DƯƠNG VĂN MẠNH
TỔ KHOA HỌC XÃ HỘI

ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP GIỮA HỌC KỲ I
MÔN NGỮ VĂN 9

Năm học 2025 – 2026

Ngày kiểm tra: 06/11/2025

PHẦN 1: KIẾN THỨC TRỌNG TÂM

1. Thơ:

a. *Quê hương* – Đỗ Trung Quân

Nội dung: Gợi nhớ hình ảnh quê hương, kỷ niệm tuổi thơ, tình cảm với nơi sinh ra.

Câu hỏi + đáp án:

1. Hình ảnh quê hương? → Cảnh làng, sông nước, đồng ruộng, cây cối, tuổi thơ.
2. Cảm xúc tác giả? → Nhớ nhung, yêu thương, tự hào.
3. Biện pháp tu từ nổi bật? → Điệp từ, so sánh, hình ảnh gợi cảm.

b. *Bếp lửa* – Bằng Việt

Nội dung: Tình bà cháu, công lao của bà, bếp lửa tượng trưng cho tình thương.

Câu hỏi + đáp án:

1. Ý nghĩa bếp lửa? → Tình yêu thương, ấm áp.
2. Câu thơ thể hiện tình cảm cháu với bà? → Trích dẫn cụ thể.

2. TIẾNG VIỆT

Biện pháp tu từ:

1. Chơi chữ: Dùng từ nhiều nghĩa.
2. Điệp âm – điệp vần: Lặp âm đầu/vần nhấn nhịp điệu.

Bài tập mẫu:

- Viết câu có điệp vần “xanh – xanh – xanh”:
→ “Cây xanh xanh trong nắng, xanh xanh bốn mùa.”

3. TẬP LÀM VĂN

1. Viết: 4.0 điểm

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 300 – 400 chữ) phân tích một khía cạnh về nội dung chủ đề hoặc phân tích những (hai) nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của tác phẩm *Ngữ liệu (truyện hiện đại)* **chọn ngoài SGK.**

Phần II. NỘI DUNG ÔN TẬP:

1. Quê hương – Đỗ Trung Quân

Nội dung: Bài thơ gợi nhớ hình ảnh quê hương, những kỷ niệm tuổi thơ và tình cảm với nơi chôn nhau cắt rốn.

Giọng thơ vừa ngọt ngào vừa tha thiết.

Câu hỏi và đáp án:

Câu 1: Bài thơ tả quê hương qua những hình ảnh nào?

Đáp án: Cảnh làng quê, sông nước, đồng ruộng, cây cối, tuổi thơ.

Câu 2: Cảm xúc của tác giả khi nhắc về quê hương?

Đáp án: Nhớ nhung, yêu thương, tự hào.

Câu 3: Biện pháp tu từ nổi bật?

Đáp án: Điệp từ, so sánh, hình ảnh gợi cảm.

2. Bếp lửa – Bằng Việt

Nội dung:

Kể về tình bà cháu, công lao của bà, kỷ niệm tuổi thơ.

Hình ảnh bếp lửa tượng trưng cho tình thương, sự ấm áp.

Câu hỏi và đáp án:

Hình ảnh bếp lửa có ý nghĩa gì?

Đáp án: Tượng trưng cho tình yêu thương, sự gắn bó, ấm áp.

Câu thơ nào thể hiện tình cảm cháu với bà?

Đáp án: Trích dẫn cụ thể trong văn bản.

IV. TIẾNG VIỆT

Biện pháp tu từ:

Chơi chữ?

Điệp âm – điệp vần: Lặp âm đầu hoặc vần để nhấn mạnh nhịp điệu, cảm xúc

Bài tập:

Viết câu có điệp vần “xanh – xanh – xanh”.

Đáp án mẫu: “Cây xanh xanh trong nắng, xanh xanh bốn mùa.”

V. TẬP LÀM VĂN

Phân tích truyện ngắn: với chủ đề: ca ngợi tình yêu thương, sự sẻ chia và đồng cảm giữa con người với con người

Gió lạnh đầu mùa:

Hai khía cạnh:

- Sự đồng cảm chia sẻ của nhân vật Sơn với bé Hiên.
- Sự thấu hiểu và giúp đỡ của mẹ Sơn và Lan

Hai yếu tố nghệ thuật: cốt truyện, tâm lý nhân vật

Áo tết:

Hai khía cạnh:

- + Sự sẻ chia, yêu thương, đồng cảm, thấu hiểu của bé EM với Bích.
- + Tình cảm yêu mến, trân trọng của Bích với bé Em.

Hai yếu tố nghệ thuật:

+Nghệ thuật xây dựng nhân vật bé Em

+Chi tiết tiêu biểu trong truyện và ý nghĩa của nó:

Phần III:Cấu trúc đề kiểm tra:

- **Hình thức:** Tự luận

1. Đọc - hiểu: 5.0 điểm

- Văn bản thuộc thể loại thơ (**Chọn ngữ liệu ngoài SGK**)

2.Viết (5điểm)

- Đặt câu: Biện pháp tu từ chơi chữ (1 điểm)
- Phân tích chủ đề, nghệ thuật truyện ngắn (ngoài SGK)(4 điểm)

Đề tham khảo:

: Đọc hiểu:

Phần I: Đọc hiểu (5 điểm)

Đọc đoạn thơ sau và thực hiện các yêu cầu:

"Quê hương tôi có con sông xanh biếc

Nước gương trong soi tóc những hàng tre

Tâm hồn tôi là một buổi trưa hè

Tỏa nắng xuống lòng sông lấp loáng."

(Trích "Nhớ con sông quê hương" - Tế Hanh)

Yêu cầu:

1. Đoạn thơ trên gợi nhớ đến những hình ảnh nào về quê hương? (1 điểm)
2. Chỉ ra và nêu tác dụng của một biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ. (1.5 điểm)
3. Em cảm nhận được tình cảm gì của tác giả đối với quê hương qua đoạn thơ trên? (1.5 điểm)
4. Nếu em là tác giả, em sẽ chọn hình ảnh nào để thể hiện tình yêu quê hương? Vì sao? (1 điểm)

II. Viết: (5 điểm)

Câu 1: đặt câu về đề tài gia đình, quê hương, đất nước tròn đó có sử dụng biện pháp tu từ chơi chữ. (1 điểm)

2. Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 300 chữ) phân tích một khía cạnh về nội dung chủ đề hoặc phân tích (hai) nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của tác phẩm văn học (truyện hiện đại). (4 điểm)

ÁO TẾT (Nguyễn Ngọc Tư)

Con bé Em cười tủm tỉm khi nghĩ đến cái áo đầm màu hồng mà má nó mua cho:

- Tết này mà mình mặc cái áo đó đi chơi, đẹp như tiên cho mà coi.

Nó nghĩ và nó muốn chia sẻ với con Bích, bạn nó. Con Bích ở trong hẻm, nhà nó nghèo, má nó đi bán bắp nướng ngoài đầu hẻm, con bé thích con Bích vì nó hiền, với lại ngồi kế nhau từ lớp một đến lớp năm, làm sao mà không thân cho được. Hôm hai mươi sáu, học buổi cuối năm, hai đứa nôn Tết quá trời nên tính trước, nếu mừng một con bé Em đi về ngoại thì mừng Hai hai đứa tới nhà cô giáo. Bây giờ con bé Em tính trong đầu, tới bữa đó chắc nhiều bạn nữa, cho nên nó sẽ mặc cái áo đầm mới thật nơ, bâu viên kim tuyến cho tụi bạn lé con mắt luôn.

Con Bích đang ngồi nướng bắp thế cho má nó đi sách cặn cho heo. Bé Em muốn khoe liền nhưng bày đặt nói gièm:

- Còn mấy ngày nữa Tết rồi hen, mày có đồ mới chưa?

- Có, má tao đưa vải cho cô Ba thợ cắt rồi, má tao nói gần Tết đồ nhiều, dòn dòn, chắc hai mươi tám mới lấy được.

- Vậy mày được mấy bộ?

- Có một bộ hà.

Con bé Em tròn mắt: Ít quá vậy?

- Con Út Mót với Con Út Hết được hai bộ. Tao lớn rồi, nhường cho tụi nó.
- Vậy à?

Bé Em mắt hứng hân, nó lựng khựng nửa muốn khoe, nửa muốn không.

Nhưng rõ ràng là con Bích không quên nó. - Còn mấy?

- Bốn bộ. Má tao mua cho đủ mặc từ mừng Một tới mừng Bốn, bữa nào cũng mặc đồ mới hết trơn. Trong đó có bộ đầm hồng nổi lấm, hết sảy luôn.
- Mấy sường rồi.

Con Bích nói xong vẫn cười nhưng mắt nó xịu xuống, buồn hân. Nhà nó nghèo, sao bì được với nhà con bé Em. Hồi nhỏ, nó chuyên mặc áo con trai của anh Hai nó để lại. Áo nó thì chuyển cho mấy đứa em, tới con Út Hết là đồ đã cũ mềm, mỏng tang, kéo nhẹ cũng rách. Được cái, mấy chị em nó biết thân, lo học chữ không so đo chuyện cũ mới, má nó nói hoài: “Nhà mình nghèo quá hà, ráng vài năm nữa, khá giả rồi má sắm cho”. Con bé Em nhìn con Bích lom khom rồi cúi xuống, trở trở cái bắp nường:

- Bộ đồ mấy may chắc đẹp lắm, bữa mừng Hai mấy mặc bộ đó đi nhà cô hen?

Rồi tới mừng một, mừng hai, bé Em lại rủ con Bích đi chơi. Hai đứa mặc đồ hơi giống nhau, chỉ khác là con Bích mặc áo trắng bầu sen, con bé Em thì mặc áo thun có in hình mèo bự. Cô giáo tụi nó khen: “Coi hai đứa lớn hết trơn rồi, cao nhòng”.

Hai đứa cười. Lúc đó con bé Em nghĩ thầm, mình mà mặc bộ đầm hồng thế nào cũng mất vui. Bạn bè phải vậy chứ. Đứa mặc áo đẹp, đứa mặc áo xấu coi gì được, vậy sao coi là bạn thân. Nhưng Bích lại nghĩ khác, bé Em thương bạn như vậy, tốt như vậy có mặc gì thì Bích cũng quý Em. Thiệt đó.

Chú thích: Nguyễn Ngọc Tư là một nhà văn, thành viên Hội nhà văn Việt Nam. Là nữ nhà văn trẻ của Hội nhà văn Việt Nam với giọng văn đậm chất Nam Bộ, giọng kể trữ tình mềm mại mà sâu sắc về những cuộc đời éo le, về những số phận chìm nổi. Năm 2018, tác giả được trao Giải thưởng Văn học Liberaturpreis 2018 do Litprom (Hiệp hội quảng bá văn học châu Á, châu Phi, Mỹ Latin ở Đức) bình chọn, dựa trên việc xem xét các bản dịch tiếng Đức tác phẩm nổi bật của các tác giả vừa đương đại tiêu biểu trong khu vực.

“Áo Tết” là một trong những truyện ngắn nổi bật, giàu tính nhân văn của Nguyễn Ngọc Tư được nhiều người biết đến.

1. Mở bài:

Giới thiệu tác giả, tác phẩm, chủ đề và một vài nét đặc sắc về hình thức về nghệ thuật của tác phẩm.

2. Thân bài:

Nêu và phân tích chủ đề và ác yếu tố nghệ thuật:

a. **Chủ đề:** ca ngợi tình yêu thương, sự sẻ chia và đồng cảm giữa con người với con người

- Phân tích hai khía cạnh chủ đề

+ Sự sẻ chia, yêu thương, đồng cảm, thấu hiểu của bé EM với Bích.

+ Tình cảm yêu mến, trân trọng của Bích với bé Em.

b. Nêu và phân tích một số đặc sắc về hình thức nghệ thuật của tác phẩm

- Nghệ thuật xây dựng hình thức truyện/ cốt truyện:

+ Tình huống truyện: Nhà văn đặt nhân vật vào trong tình huống lựa chọn giữa việc mặc khoe áo hay là mặc đơn giản để giống bạn để hai người vui,... Cuối cùng nhân vật bé Em đã chọn bộ váy thường giống Bích

-> Tình huống truyện để nhân vật bộc lộ tính cách, phẩm chất, đồng cảm, sẻ chia với bạn

+ Cốt truyện xoay quanh cuộc sống đời thường: truyện về áo mặc ngày Tết của những đứa trẻ

- Nghệ thuật xây dựng nhân vật bé Em:

+ Bé Em có một cuộc sống đầy đủ, khá giả

+ Bé Em là người hồn nhiên, hòa đồng, thân thiện, gần gũi với mọi người: không phân biệt giàu nghèo, thân thiện với Bích, có váy mới cũng muốn chia sẻ với cô bạn thân

+ Bé Em hiểu, cảm thông, chia sẻ với hoàn cảnh khó khăn của bạn: khi được mẹ mua đồ váy áo diện Tết, bé Em có ý định ngày mừng hai Tết sẽ mặc chiếc đầm hồng đẹp nhất để rủ Bích cùng đi nhà cô giáo. Khi biết Bích chỉ có một bộ váy áo mà lí do là để nhường cho hai đứa em nhỏ của mình, bé Em đã quyết định mặc bộ giống Bích để đến nhà cô giáo. Khi cô giáo khen, bé Em vui lắm

(HS có thể phân tích nghệ thuật xây dựng nhân vật Bích).

- Chi tiết tiêu biểu trong truyện và ý nghĩa của nó:

VD: Bé Em quyết định chọn mặc bộ giống Bích để đến nhà cô giáo chơi ngày mừng hai Tết

=> Làm nổi bật tính cách nhân vật và chủ đề của truyện

HS có thể chọn chi tiết tiêu biểu khác, nếu hợp lí và phân tích được ý nghĩa của nó thì cho điểm tối đa

- **Ngôi kể thứ ba** khiến cho câu chuyện mang tính khách quan, khiến nhân vật chính hiện lên sinh động, chân thực

3. Kết bài:

- Khẳng định lại ý kiến của người viết về chủ đề và đặc sắc về hình thức nghệ thuật của tác phẩm - Nêu suy nghĩ, cảm xúc trải nghiệm cá nhân hoặc bài học rút ra từ tác phẩm.	
<i>d. Chính tả, ngữ pháp:</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	
<i>e. Sáng tạo:</i> Có sự sáng tạo về dùng từ, diễn đạt, lựa chọn lí lẽ, dẫn chứng để bày tỏ ý kiến một cách thuyết phục.	

- Hết -

☺☺ CHÚC CÁC EM LÀM BÀI ĐẠT KẾT QUẢ CAO! ☺☺